

Het weitje met knolsteenbreek in volle bloei, mei 2022

Hoe mooi kan een klein weitje zijn

Zes jaar geleden deed zich de gelegenheid voor om een klein weitje dat aan de straat grenst aan te leggen bij een pas verbouwd pakhuisje, het Pakhûs, in het Friese Stiens. De uitdaging voor ons was om stinzenplanten te combineren met inheemse wilde bloemen.

Tekst: Willem van Riemsdijk
Foto's: Trudy van Riemsdijk-Zandee

Het terrein was deels bestraat en deels was er een klein grasveldje dat regelmatig gemaaid werd. Het terrein is in 2016 opnieuw ingericht. De vorm van de aanleg is sterk bepaald door de mogelijkheid om met de auto de garage in het voormalige Pakhûs in- en uit- te kunnen rijden en tevens de auto te kunnen keren op het terrein. Het nieuw aangelegde weitje begrenst het terrein aan de noordkant. De grond is vermoedelijk gemengd met overtollig zand van de bestrating en zal een mengsel zijn van zand, klei

Rechts: Het Pakhûs met de ligging van het weitje
Onder: de werkzaamheden in 2016

en tuingrond. De samenstelling van de grond, de bodemvruchtbaarheid, het vochtgehalte, de zuurgraad en de mate van schaduw zijn belangrijke factoren die sterk mede bepalen welke planten zich hier goed kunnen gaan ontwikkelen.

Bodem en plantkeuze

De meeste stinzenplanten houden van een neutrale tot kalkrijke grond die redelijk vruchtbaar en niet te droog is met een goede bodemstructuur. Sommige van deze factoren kun je beïnvloeden, bijvoorbeeld door schelpengruis aan de bodem

toe te voegen om de bodem minder zuur te maken. Verslemping van de bodem, wat een uiting is van een slechte bodemstructuur, kun je tegengaan middels verticuteren, waarbij gaatjes in de grond worden gemaakt. Een meer duurzame methode om een betere structuur te krijgen is het bodemleven te stimuleren bijvoorbeeld via toevoeging van bladcompost en compost-thee. Dit laatste is toegepast in februari 2019.

Wat betreft bloemrijk gras is de vruchtbaarheid van de grond van groot belang. Als de bodem relatief

vruchtbaar is dan zullen veel kruiden de concurrentie met de grassen niet aankunnen en verdwijnen. De keuze van de stinzenplanten en de kruiden bij een gegeven bodemsituatie zijn dus bepalend voor de kans op succes.

Ingebrachte soorten

We hebben bij de aanleg sneeuw-klokjes geplant. De bolletjes zijn gelijkmatig verspreid over het oppervlak en er is nog meer dan genoeg ruimte voor verwildering. Een veldje bloeiende sneeuw-klokjes is een lust voor het oog. Ook hebben

Het weitje in april 2019

Knolsteenbreek zaait zich uit in de bestrating

houdende grond (zand, leem, zavel, veen, lichte klei en stenige plaatsen).

Het is zinvol om deze standplaatsfactoren voor elke gekozen soort met elkaar te vergelijken. Dit kan een indruk geven of er een grotere of kleinere kans is dat soorten samen kunnen floreren. Omdat knolsteenbreek in het wild op matig voedselrijke grond groeit zou hij mogelijk goed in een stinzenplanten/wilde-bloemenwei passen. Na een wat langzaam begin de eerste twee jaar, bloeit knolsteenbreek nu elk jaar in mei uitbundig.

we knikkende vogelmelk geplant. De bloeitijd van deze knikkende vogelmelk is drie weken later die van de knikkende vogelmelk die op historische terreinen voorkomt. Bij de aanleg hebben we drie zakjes zaad van de Cruydt-Hoeck uitgestrooid van de volgende planten: Pinksterbloem, brunel, brede ereprijs, en vier zakjes knolsteenbreek. Ook is er zaad van kievitbloemen gezaaid dat afkomstig is van eigen oogst uit de stinzenplantentuin van het Doktershûs in Stiens. Knolsteenbreek (*Saxifraga granulata*) is 'familie' van de stinzenplant het Haarlems klokken spel (*S. granulata* 'Plena'). Hoewel men in de 19e eeuw knolsteenbreek weinig waarde als sierplant toekende in tegenstelling tot die van het dubbelbloemige Haarlems klokken spel, vind ik persoonlijk een wei met knolsteenbreek in volle bloei prachtig.

Standplaatsfactoren

Volgens Floron zijn de standplaatsfactoren voor knolsteenbreek: *Zonnige tot half beschaduwde plaatsen op matig vochtige, matig voedselrijke, niet of matig bemeste, goed doorlatende, neutrale tot kalk-*

Ontwikkeling

Pinksterbloemen komen echter nauwelijks voor in de wei. Brunel is sporadisch aanwezig. Van de brede ereprijs komen elk jaar tot nu toe een aantal planten in bloei. De knikkende vogelmelk is na aanplant

Rietorchissen met hommelt

Ratelaar en brede ereprijs (inzet)

achteruit gegaan, er is nog een enkele bloeiende plant over.

In 2018 is zaad van diverse soorten ratelaar ingebracht. De jaren daarna is af en toe zaad van in het wild verzamelde ratelaar uitgezaaid. ratelaar is een eenjarige plant die o.a. parasiteert op grassen. Bij een behoorlijke dichtheid van ratelaar kan het gras flink onderdrukt worden waardoor andere planten meer kans krijgen. Vanaf 2020 komt er plaatselijk steeds meer ratelaar op in de wei. In 2018 kregen we enkele rietorchissen. Een groepje van drie bloeit sindsdien elk jaar en ze worden nog elk jaar groter en mooier. In 2022 verscheen er een kleine vierde plant.

Bij de meeste bolgewassen duurt het aan aantal jaren voordat je uit zaad een bloeiende plant krijgt. Na zes jaar verschenen er tot onze vreugde een redelijk aantal Kievitsbloemen op een deel van het terrein.

Beheer

Het onderhoud/beheer van het

weitje bestaat hoofdzakelijk uit het één of twee maal per jaar maaien en het afvoeren van maaisel. Als de grond (te) vruchtbaar is zal het gras op een bepaald moment gaan liggen en is het verstandig te maaien. Idealiter wordt er gemaaid nadat de planten die je wilt bevorderen zijn uitgebloeid en het zaad ervan rijp is. Tot nu is de eerste maaibeurt half juni begin juli, waarbij de orchideeën en ratelaar nog langer blijven staan. We maaien het gras niet te kort, meestal met de bosmaaier, maar het kan ook met een geschikte maaibeurtsmachine. De tweede, laatste maaibeurt is in oktober.

De grassoort gestreepte witbol kan vrij agressief zijn en andere planten verdringen, daarom worden de bloeiaren af en toe afgeknippt met een heggenschaar en afgevoerd. Ridderzuring is een vrij grove plant die vaker in grasland voorkomt. In een klein weitje is deze plant minder gewenst. Deze planten bestrijden we door regelmatig het blad en de bloemstengels af te knip-

pen. De plant verzwakt hierdoor en de ridderzuring etende kevertjes (haantjes) zorgen er verder voor dat de plant momenteel veel minder een probleem is dan in het begin.

Afwachten

Zo'n weitje is niet statisch, maar een levend dynamisch geheel. Hoe het zich verder zal ontwikkelen moeten we afwachten. Het zou leuk zijn als de orchideeën en de kievitsbloemen zich gaan uitbreiden. Misschien leuk om over een aantal jaren een deel twee van dit verhaal te schrijven als daar aanleiding toe is.

Willem van Riemsdijk en Trudy van Riemsdijk-Zandee zijn oprichter van Stichting Stinze-Stiens.

Website: stinze-stiens.nl